

Una sola voluntat

“Una sola voluntat” és l’expressió emprada per John Reed (1887-1920) en l’obra que ens ocupa per evocar l’esforç dels treballadors industrials i camperols a fi de constituir el govern provisional sorgit de l’hegemonia bolxevic en els soviets de Petrograd i de Moscou el novembre del 1917.

Deu dies que trasbalsaren el món –com subratlla l’historiador Pelai Pagès– esdevingué arran de la publicació (1919), el treball de camp literari més significatiu que ofería al lector la informació sociopolítica essencial al voltant de la substitució del govern provisional liberal pel Consell de Comissaris del Poble, és a dir, el pas de la crisi política que emergí de la revolució política de març del 1917 al govern constituït arran de la revolució social esdevinguda vuit mesos després. Per la significació de l’obra de Reed, Lenin en feu un preàmbul laudatori.

La rumorologia pseudoperiodística –la postveritat: la mentida– i la història-ficció han inventat absurds imaginaris neoliberals sobre la significació del règim comunista rus *nascut* el 7 de novembre del 1917, conjuntura que anunciava el desplegament de la nova política leninista, en aliança amb els socialrevolucionaris des-

querres. Per contra, la quantitat de tòpics –autoritarisme, dictadura de partit, terror– s’esmicolen per complet en aquesta obra per tal com el lector té accés directe als processos que posaren fi a l’antic règim tardofeudal tsarista.

Reed hi fa parlar tots els interlocutors –conciliadors, contrarevolucionaris, revolucionaris, insurgents– a fi de bastir el mural sovieta final. D’altra banda, arran de la lectura d’aquest gran retrat ideològic-polític es palesa que el periodista comunista nord-americà no amaga, és clar, la

simpatia cap al nou règim soviètic a través de l’estratègia del Partit Bolxevic. Kérenski –president de l’antiga Duma– i els dirigents de la nova alba socialista –Trotski, Lenin–, sindicalistes, militars revolucionaris parlen en primera persona per explicar punts de vista –contradictoris o favorables a la revolució– que permeten de ponderar-ne el posicionament. Cal destacar, doncs, l’abundosa documentació original reportada per Reed –confiscada al seu retorn als Estats Units– per fer-se cabal de les anàlisis de Vladimir Lenin, segons cada conjuntura. L’autor era conscient que calia contextualitzar textos i proclames, i no pas reproduir-ne el missatge fora d’ambient.

Dic això darrer perquè el mosaic polític establert per l’autor de *Mèxic insurgent* acaba essent un text que fa les funcions d’assaig historiogràfic i, per què no dir-ho, antropològic per l’esforç de situació en el marc cultural on s’esdevenen els fets. Per aquest motiu, el llibre incorpora el capítol introductori, *Antecedents històrics*, on John Reed emmarca el cicle revolucionari rus (1905-1917), conseqüència, almenys, de la vinculació entre un tipus de mentalitat –els populistes nihilistes del *Dimonis* dostoievskià– i els orígens intel·lectuals del Partit Obrer Socialdemòcrata Rus, dos condicionants que expliquen, en part, l’original via nacional russa al comunisme.

Reed –com Gramsci– mostra, amb aquest estudi de primera línia (que hauria de ser de lectura obligada a les facultats de ciències socials), que un cicle revolucionari no ve pas determinat pel *correcte* desenvolupament de la crisi d’acumulació del capital. Cada societat nacional construeix la seva via emancipadora. *

John Reed va ser periodista, poeta i activista comunista
ARXIU

DEU DIES QUE TRASBALSAREN EL MÓN
John Reed

Traducció:
Roser Berdagué
Editorial:
Edicions de 1984
Barcelona, 2017
Pàgines: 534
Preu: 15 euros

NOVEL·LA MARTA MONEDERO

Les portes de la migració

El pakistanès Mohsin Hamid ha viscut a Londres, Nova York i a Califòrnia i atresora una mirada fresca, encertada i empàtica sobre els temes que mouen aquests temps convulsos. Els analitza, a tria l’essència i els ficciona amb una trama absorbent, una forma juganera i una prosa fluida com l’aigua cristal·lina que, a estones, recorda l’escriptura d’un Paul Auster amb arrels asiàtiques.

Després de la intensitat de *L’integrista reticent* (amb l’11-S de fons) i la divertit-

díssima *Com fer-se fastigosament ric a l’Àsia emergent* (un aparent llibre d’autoajuda sobre l’economia índia), ens arriba *Sortida a Occident*, que aborda el xoc entre tradició i modernitat i la pèrdua d’identitat en un món global a través d’una història d’amor (l’eix de totes les seves novel·les) entre dos refugiats: la Nadia, una noia que viu sola, i en Saeed, fill d’un professor i més religiós que ella. La parella es coneix en una ciutat de la qual no sabem el nom –però evoca Lahore–, marcada per un setge angoixant amb franc tiradors, drons i helicòpters. Farts de les restriccions i la impossibilitat de construir un futur, en Saeed i la Nadia decideixen fugir travesant unes portes màgiques, controlades per les màfies, que els portaran a l’illa de Míkonos, després a Londres i, finalment, a la costa californiana.

Immigrants a la platja de Souda, a l’illa grega de Quios A. KON

La fantasia de les mentides

“La millor mentida –va dir– és la veritat.” Així expressa un pallasso el seu enuig quan es descobreix que va per la vida real amb la cara mig deformada voluntàriament per enganyar els seus seguidors. És que en el món de la fantasia i de la il·lusió, cal sempre dis-fressar la faç humana per fer més autèntiques les mentides.

Tot és màgia, il·lusió i fantasia en aquesta sorprenent primera novel·la d'Emanuel Bergmann, que s'està venent a mig món. La mateixa publicació del llibre ja ho és: les millors editorials van rebutjar l'original i va arribar a les llibreries gràcies a l'edició que en va fer una petita editora suïssa. L'encanteri del relat s'inicia la dècada del 1930 a Praga quan en Mosche, encara infant, fill d'un rabí, es fon de casa seva i entra a treballar en un circ, el somni de la seva vida. Amb mentides a la carpa i en la vida diària anirà pujant graons fins a convertir-se en el Gran Zabbatini, mag aclamat arreu. Després d'una dolorosa història d'amor és deportat a un camp nazi on sobreviurà gràcies als trucs que narrarà al director del camp d'extermini. El seu humor màgic, la veritat de les seves mentides, serà la clau de la salvació.

El seu triomf a Los Angeles, anys després, no impedirà que al tombant del segle XX visqui una decrepitud que ni els seus dots màgics poden evitar. Però sí que li fa renèixer el gust per l'il·lusionisme el nen Max Cohn, de 10 anys, que també ha fugit de casa per anar a cercar-lo. Fascinat per

l'il·lusionisme, el nen s'assabenta dels prodigis del Gran Zabbatini. El busca i finalment el troba en un asil. Max viu una situació de crisi perquè els seus pares s'estan divorciant i vol convèncer el mag que faci un darrer gran truc per unir-los. L'àvia del nen, que també va sobreviure als crematoris nazis, l'ajudarà en aquesta tasca.

El relat es va passejant, en capítols alterns, per les aventures paral·leles dels dos personatges que conflueixen al final de la novel·la a Los Angeles, amb una bona dosi d'humor que endolceix la lectura. A voltes els mateixos personatges deixen anar en les seves respostes i exposicions gags màgics on les cartes i els dobles miralls juguen papers decisius. El mateix autor ja explica a l'hora de presentar la novel·la que en la vida actual “no hi ha prou humor enlloc”. Un tarannà alegre, a vegades irònic, d'altres burleta fregant el sarcasme, d'altres punxant, contrarestat amb dosis potents de tendresa.

Humor, màgia i tendresa

Algú defineix aquesta mena de narrativa com a *humor jueu*. Possiblement. No oblidem que el protagonista principal és fill d'un rabí que renega de la seva religió i se salvarà dels camps d'extermini gràcies a una bona dosi d'humor; la màgia més eficient per superar situacions crítiques.

Es pot intuir una dosi autobiogràfica en la il·lusió i la persistència del nen Max Cohn per refer la unitat familiar. És difícil trobar una queixa pel sofriment patit pel

noi narrat d'una manera tan emotiva. Ho clarifica el mateix autor en l'apartat d'agraïments i d'ajuts rebuts per bastir la novel·la. El primer està dedicat “als meus pares, que es van separar quan jo era petit, fet que em va impulsar a escriure aquesta història”.

Un llibre de màgia, però que deixa un pou de sensibilitat que reconforta el lector. Molts trucs, fantasia i mentides per embolicar un regal estimulant de veritats. Un relat d'optimisme per a una societat que veu negre el futur. *

EL TRUC
Emanuel Bergmann
Traductor: Albert Vitó
Editorial: La Campana
Anagrama (castellà)
Barcelona, 2017
Pàgines: 384
Preu: 29,90 euros

STANTINIDIS / REUTERS

L'autor no s'interessa tant per les dificultats físiques que afronten els refugiats com pels efectes psicològics de l'exili i la reconstrucció de la identitat. “Quan migrem eliminem de la nostra vida aquells a qui deixem enrere”, exposa en Saeed en aquesta faula de lectura absorbent que barreja la ciència-ficció i el realisme social amb la tradició de *Les mil i una nits* per mostrar com se senten aquells que han de deixar la família i l'entorn conegut per viure en l'estranyesa.

L'exili canvia el dolç Saeed, a qui li dol haver abandonat el pare. Si en la literatura occidental quan un personatge musulmà s'endinsa en la seva fe normalment és per radicalitzar-se, en aquest cas només busca una mica de serenitat enmig de l'agitació. En contraposició, la Nadia és més aventurera i s'adapta millor als canvis, però

aquest desequilibri acabarà modificant la relació de la parella. Per donar aire a la novel·la, l'autor hi intercala ràfegues d'històries digressives sobre persones de diversos llocs del món que no es desenvolupen i que fan pensar en com ens arriben les notícies o la incursió de les xarxes socials en el nostre dia a dia perquè “tots som migrants a través del temps”.

Hamid construeix amb solidesa els dos personatges principals com a miralls de la realitat de milions de persones que intenten escapar de les guerres i de la pobresa. I cal destacar per últim que *Sortida a Occident* s'enlaira amb un talent especial perquè sap crear universos paral·lels com a al·legoria d'un món que tenim a tocar encara que no ens ho sembli: el dels refugiats, els pelegrins contemporanis en trànsit per la foscor dels somnis. *

SORTIDA A OCCIDENT
Mohsin Hamid
Editorial: Periscopi
Barcelona, 2017
Traductor: Albert Nolla
Pàgines: 180
Preu: 17,90 euros